

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

**EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA
ŁEMKOWSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

ARKUSZ POKAZOWY

TERMIN: **4 marca 2022 r.**

CZAS PRACY: **210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **35**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron.
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać ze słowników językowych.

MMZZ-R0-**100**-2203

Выбер одну з поданых ниже тем і напиш выпрацуваня.

- Твоя праца повинна чыслити не менше як **350 слів**.
- Чысло выбраной темы впиш в кратку.
- Запиш выпрацуваня в вызначеным місци. Не пиш на рантах.

Тема 1. (0–35)

Як в літаратуры перадавана ест Лемковина? Порівнай способы ей аписуваня в прыведеных вершах Івана Русенкы і Меланіі Собин.

Іван Русенко

Лемковина

Каменисты пути і потоки рвучы,
Березовы дебры і лісы дремучы,
Кычеры высокы, поляны зелены,
Пропастны ростокы, зрубны пороснены...
А школы маленькы, хыжы деревяны,
Діточкы босенькы, люде застараны...

Темно в хыжы, смутно смотрыт іконы на стінах,
Коло пеца брэнчат мухы, гусы, куры в сінях...
Кус дерева за стодолом, на купі чатына,
Біда смотрыт через выгляд – ото Лемковина.

Я родыл ся твоім сыном – доля мая бідна,
Та люблю ця, Лемковино, мая маты рідна!
І хоц земля наша бідна, доля незавідна –
Не забудут моі очы тихых гірскых ночы,
Аны серце не забуде, покаль жыты буде.

Бо ці-м годен позабыты нашу гірску красу,
І смеречкы, і поляны, де ся уці пасут,
І черніці, і яфыры, ягоды, малины?...
Верабоже, не забуду нігда Лемковины!

Шумят лісы, грают пісні, гей – за давы вікы,
А яличкы ся кланяют смерекам столітнім.
Хмары плынут понад горы – тихонько, як гусы,
Понад горы, понад лісы – із Карпатской Руси:
Од Тячова, Ужгорода, през Гуменне, Пряшів,
Плынут гу нам млы хмаркы з вісточком од нашых.
Ідут дале гу Щавніцы, през татрянскы турні,
През Шляхтову, Білу Воду – гет, аж гу Остурны.

А ліс шумыт, пісню співат і слухаюць хмары
О волю, о прошлы славі і о часах старых. [...]

І. Русенко, *Лемковина*, [в:] Русенко. *Выбране*, ред. П. Трохановскій, Крениця-Лігніця 2010, с. 39.

Меланія Собин

Лемковина

Карпати – Бескыды,
Краю молодости,
Земльо моїх надій незбытых
Кілко там свободы
Было і радости,
Як легко там было ходити.

Не сады, винниці,
Лем буки, ялиці
Вашы покрывають хырбеты,
Мятом, чабриками
Пахнут в сонци травы,
Студена водичка, лем пити.

Верхы і долины –
Моя Лемковино,
Земльо птахів співом славлена!
Надыйде до тебе
Мій голос з чужыны,
Послухай ты його, єдина:

Далеко од тебе
Бе ся серце моє,
З мысли мі не зыйдеш николи;
Не мож привыкнути,
Тебе позабыти,
Серцю приказати. Бо болит! [...]

По твоїх убочах
Блуджу ноченьками,
Горну ся до тебе, як дітя,
В ден думкы все летят
Дітинства слідами,
Не забуду тебе без жытя. [...]

М. Собин, *Лемковина*, в: *Ци то лем туга, ци надія. Антологія повиселенчой лемківської літературы*, ред.
О. Дуць-Файфер, Ліґниця 2002, с. 128-129.

Тема 2. (0–35)

Ци згаджаеш ся зо стверджыньом, же в днешніх часах продолжання вірувань, якы переказали нам нашы предкы, єст важне? Розваж проблем, одкликуючы ся до фрагменту тексту Богдана Ґамбалья *Полька* і выбраного тексту з лемківской літературы.

Богдан Ґамбаль

Полька

Вартіст, яку придаєме просторови, місци проживаня і будованю сусідских реляцій, детермінує магічне думаня. Коли хочеме выкликвати пожаданы наслідства в природі, товды організуеме свої акції так, жебы принесли нам они чеканий, желаний ефект. До той ціли доведе лем організуваня таких діянь, котры будут дотримувати цілий шор условій. Годны сме скорше придумати сой роботу, до якої найдеме покликаного ґу тому схопного человека, котрый ей зробит во властивым часі і місци. Од остатніх порядных ґаздів можеме іщы дознати ся, коли єст найліпший час ораня, сіяня, кошыня, або малюваня плота. Баба ня вчыли, што в неділю не чыстит ся черевіків, ани не замітат хыжы. В неділю подібно роблят тото лем «кальвіны».

Подібні є, коли іде о простір, котрый природні єст поділений на місця о ріжній вартости: цінны і хоц-якы, добры і злы. Они тіж маюť ріжне влияня на ефективність задуманых прац. Повселюдны сут віруваня в злы місця, котры заселены сут одмінцями, страхами ци бісами. Коли дакому ся не дарило на ґаздівці, трафляли ся нещестя в родині, або непояснены природны катастрофы – винувате было місце. На Карпатській Русі было приняте, што коли од перуна згоріла церков, хыжа, ачей ціле село, то новы будинкы ставляли в інчым місци. Коли дакому дітина вмерла, то новонароджену до крещыня несли інчом дорогом як першу. Нонашкы выносили ей через выгляд, жебы злomu заколотити і помішати дорогу. А коли грате в карты, то стережете ся трефного пляцу. Як вам не іде – змінте місце на барже щестливе. При будові новой хыжы доднес одправляюť магічны церемонії; під поріг даюť дашто желізне, підкову або сокыру. Вызначный дахто повинен вбити першу лопату або клинец, покласти «угольний камін», на конец віху, протяти басамунку і высвятити. Аж і цілы села і міста в магічний спосіб забезпечали перед злым. Дорічны церковны процесиі мали обновити усвячений простір. Стародавний звык наказував заорати границі села здвоеныма волами, жебы принести серенчу і сохранили од заразы, а жытелів од планной долі. Освячений простір концентрувал добры властивости. Максимальні же далеко мал затримати, оставити і одогнати тоты злы.

Б. Ґамбаль, *Полька*, [в:] *Перша ліґа парібків. Лемківскы публицистичны тексты*, ред. П. Медвід, Н. Малецка-Новак, Ґорлиці 2020, с. 366–367, 374–375.

WYPACOWANIE

na temat nr

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Miejsce dla egzaminatora
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

Tabele wypełnia egzaminator!

1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	1	0
-----------	---	----------	----------

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 – 11 – 12 – 13 – 14 – 15 – 16	liczba błędów rzeczowych	Ogółem KLiK

3. Kompozycja wypowiedzi

3a	Struktura wypowiedzi	3	2	1	0
		A	B	D	C

3b	Spójność wypowiedzi	3	2	1	0
----	---------------------	----------	----------	----------	----------

liczba błędów w spójności

3c	Styl wypowiedzi	1	0
----	-----------------	----------	----------

4. Język wypowiedzi

4a	Zakres i poprawność środków językowych	7	6	5	4	3	2	1	0																
		1 A	1 B	2 A	1 C	2 B	3 A	1 D	2 C	3 B	1 E	2 D	3 C	1 F	2 E	3 D	1 G	2 F	3 E	1 H	2 G	2 H	3 F	3 G	3 H

liczba błędów językowych

4b	Poprawność ortograficzna	2	1	0
----	--------------------------	----------	----------	----------

liczba błędów ortograficznych

4c	Poprawność interpunkcyjna	2	1	0
----	---------------------------	----------	----------	----------

liczba błędów interpunkcyjnych

Suma punktów	
---------------------	--

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)